Museum Het Spinozahuis

Jaarverslag 2025

museum
het spinozahuis

Inleiding

Op 24 maart 1899 werd het Spinozahuis in Rijnsburg na een grondige renovatie door de toenmalige voorzitter van de Vereniging het Spinozahuis feestelijk ingewijd. Vanaf die datum – ruim 125 jaar geleden – vervult het huis een museumfunctie. In aanvang waren twee kamers opengesteld voor bezoekers. De overige ruimten dienden als woonhuis. In 2012, na het vertrek van de laatste bewoners, kreeg het Spinozahuis, wederom na verschillende aanpassingen, in zijn geheel een museumfunctie.

In 2024 werd een nieuwe entree- en ontvangstruimte van het museum in gebruik genomen. Dit jaar stond in het teken van de herinrichting van het museum die begin 2026 wordt afgerond. Allemaal stappen op weg naar een compleet vernieuwd museum dat recht doet aan het belang van het gedachtegoed van Spinoza.

Het is ondanks de ongemakken van de herinrichting gelukt dit jaar het aantal bezoekers op hetzelfde pijl te houden als het “topjaar” 2024. Voor velen een is een bezoek aan het museum een bijzondere ervaring mede door de uitleg van een deskundige vrijwilliger.

Ook parallelle activiteiten waaronder het Filosofisch Café, lezingen en kinderactiviteiten trokken veel deelnemers.

Deze resultaten zijn behaald dankzij de inzet van de vele deskundige en gemotiveerde vrijwilligers waarop Museum Het Spinozahuis (hierna: MHS) draait. Ontvangst en rondleiding van bezoekers, communicatie, educatie, beheer en onderhoud, de museumwinkel, financiën: stuk voor stuk taken die door vrijwilligers worden uitgevoerd. Zij zijn de motor van ons museum.

Met dit jaarverslag rapporteert de Museum Commissie aan het bestuur van de Vereniging Het Spinozahuis (VHS) en haar leden over de activiteiten in 2025 en wat daarmee is bereikt.

De financiële verantwoording maakt geen deel uit van dit verslag. Hiervoor verwijzen wij naar het financiële jaarverslag van de VHS dat later dit jaar verschijnt.

In al zijn bondigheid toont dit jaarverslag hoe springlevend Museum Het Spinozahuis na ruim 125 jaar nog steeds is.

Rijnsburg, februari 2026

De Museum Commissie van
Museum Het Spinozahuis.

Publiek en expositie

Het aantal bezoekers en deelnemers aan museumactiviteiten was in 2025, met ruim 3760, ongeveer gelijk aan het aantal in 2024. Wat opvalt is de vrij grote variatie in het aandeel buitenlandse bezoekers over de jaren. De uitschieter in 2022 heeft waarschijnlijk te maken met het einde van de Covid pandemie

De in de tabel vermelde bijzondere activiteiten betreffen de lezingencyclus 2025, kinderactiviteiten (inclusief kunstroute) en het Filosofisch Café.

Open dagen

Net als andere jaren deed MHS in 2025 mee aan de landelijke Open Monumentendagen. In tegenstelling tot andere locaties in de gemeente Katwijk, deed het museum ook op zondag mee.

Ook participeerden wij in de lokale Open Tuinendag.

	2019	2022	2023	2024	2025
Aantal bezoekers	1900	1636	2113	2698	2653
Buitenland	36%	46%	42%	34%	42%
Museumjaarkaart	42%	39%	45%	45%	41%
Aantal groepen	40	19	29	40	31
Deelnemers	555	282	404	453	720
Bijzondere activiteiten	110	220	472	580	387
Totaal	**2565**	**2138**	**3106**	**3731**	**3760**

Participatie en educatie

Parallel aan de vernieuwing van het museum bouwen we de participatie- en educatieactiviteiten uit. Onze aanpak daarbij is: werkenderwijs ervaren “wat werkt en wat niet werkt”. Die kennis gebruiken we bij het opzetten van het participatie- en educatieprogramma dat vanaf 1-7-2026 structureel bijdraagt aan het realiseren van de ambities van het dan vernieuwde museum. Het Vfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie en de gemeente Katwijk steunen ons financieel bij het ontwikkelen, testen en evalueren van de educatie- en participatie-activiteiten.

Scholenprogramma

In 2025 is verder gewerkt aan het uitbouwen van ons scholenprogramma, waarbij scholen een belangrijke rol spelen bij de invulling van een schoolbezoek.

Kunstroute

Ook dit jaar deed MHS weer mee aan de door de Katwijkse basisscholen georganiseerde kunstroute. Zo’n 250 kinderen bezochten het museum en namen deel aan verschillende activiteiten.

.

Kinderactiviteiten

In 2025 organiseerde MHS tijdens de schoolvakanties verschillende kinderactiviteiten. Het gaat om een combinatie van “doen” en “leren”. Thema’s die aan de orde kwamen waren onder meer “het heelal” en “kruiden in de 17e eeuw”.

Filosofisch Café

De zeven Filosofische Cafés die in 2025 zijn georganiseerd, waren een groot succes. De reacties van de deelnemers waren zeer positief. Alle bijeenkomsten waren “uitverkocht”.

Lezingen

In 2025 werden 5 lezingen georganiseerd over Spinoza en zijn denken. Deze lezingen vonden plaats in de Wilhelminaschool in Rijnsburg. We zijn de school erkentelijk dat dit kan. De goed bezochte lezingen trokken in totaal 367 belangstellenden. Daarnaast werd er nog een lezing georganiseerd voor buurtbewoners in het museum. Hierbij waren 20 geïnteresseerden

Communicatie - Marketing

Website en huisstijl

De nieuwe website en huisstijl voor de Vereniging het Spinozahuis en de daaronder vallende organisatieonderdelen (Museum Het Spinozahuis en de leeszaal van de Domus Spinozana) zijn in het eerste kwartaal van 2025 in gebruik genomen.

De nieuwe huisstijl draagt bij aan de zichtbaarheid, herkenbaarheid en verbondenheid van de verschillende onderdelen van de Vereniging. Specifiek voor Museum Het Spinozahuis ondersteunt de nieuwe website het museale verhaal en komt het tegemoet aan de behoeften van relevante doelgroepen.

Spinozamail

Het aantal aanmeldingen voor de “Spinozamail” neemt gestaag toe. Belangstellenden worden hiermee geattendeerd op voor hen interessante activiteiten, zoals lezingen, Filosofische Cafés, tijdelijke tentoonstellingen, vakantieactiviteiten, etc.

MHS in de media

Ook in het verslagjaar zijn weer de nodige persberichten uitgebracht en verwerkt in artikelen in met name lokale bladen.

Het resultaat: flinke belangstelling voor de lezingen, het Filosofisch Café, de lezingen en de kinderactiviteiten.

Sociale media

Met name Facebook blijkt voor het museum een effectief kanaal om informatie over het museum en haar activiteiten te delen. Het aantal volgers groeit gestaag en de op facebook geplaatste berichten hebben een groot bereik.

Folders

Voor toeristen en dagjesmensen die de Bollenstreek en Leiden bezoeken zijn ook dit jaar weer Nederlandstalige en drietalige MHS-folders verspreid onder toeristische locaties, zoals vakantieparken, hotels en campings in de regio.

museum het spinozahuis

Geluksmomentje in Het Spinozahuis

HISTORIE ▪ Op zaterdag 20 september waren de naaste buren van Museum Het Spinozahuis te gast bij een verhaal verteld door Hans Ulrich (Spinoza-liefhebber, oud-docent, woonachtig in Oegstgeest).

Hans zijn verhaal ging van de Rijnsburgse boys, naar zijn angst voor kaalheid, naar Spinoza en het geluk. Deelnemers hebben genoten van een goed verhaal verpakt in anekdotes en persoonlijke ervaringen, koffie met een koekje en een korte rondleiding door het museum.

GEVEN

De bottom-line was: je wordt niet gelukkig van rijkdom of roem, je kunt beter iets geven. Zaterdag heeft Hans de luisteraars laten proeven van het geluk en vond dat zelf ook fijn om te doen.

Organisatie en bedrijfsvoering

Vrijwilligers

MHS mag zich verheugen in een groep gemotiveerde vrijwilligers. Zij treden op als gastheer/gastvrouw en leiden de bezoekers rond. Zij onderhouden het gebouw en de tuin, dragen zorg voor het rooster, regelen in- en verkoop van boeken en merchandise, beheren de financiën en/of zijn lid van een van de werkgroepen.

Uit reacties van onze binnenlandse en buitenlandse gasten blijkt steeds de grote waardering voor het feit, dat het museum helemaal draait op vrijwilligers.

Nieuwe vrijwilligers worden ingewerkt door ervaren vrijwilligers en hebben toegang tot een uitgebreid pakket informatie over leven en gedachtegoed van Spinoza.

Verdiepingslezingen voorzien de vrijwilligers van aanvullende informatie over deze onderwerpen en gaan in op de context waarbinnen Spinoza zijn gedachtegoed ontwikkelde. Zo werden ook in 2025 verschillende lezingen georganiseerd

Praktische en inhoudelijke informatie over het museum en de expositie is opgenomen in de Geheugensteun voor vrijwilligers. Met de actualisatie hiervan in verband met de herinrichting is in 2025 een begin gemaakt.

Het aantal vrijwilligers is dit jaar stabiel gebleven: instroom en uitstroom hielden elkaar in evenwicht. Het totale aantal vrijwilligers bedraagt 30.

Beheer en onderhoud

De vernieuwingsoperatie heeft de vrijwilligers die zich met beheer en onderhoud bezighouden veel extra werk bezorgd. Het schoonmaken van ruimten waarin werkzaamheden plaatsvonden, het tot groei en bloei brengen van de tuin: het is te veel om op te noemen. Letterlijk en figuurlijk een onbetaalbare inzet waarmee we erg blij zijn.

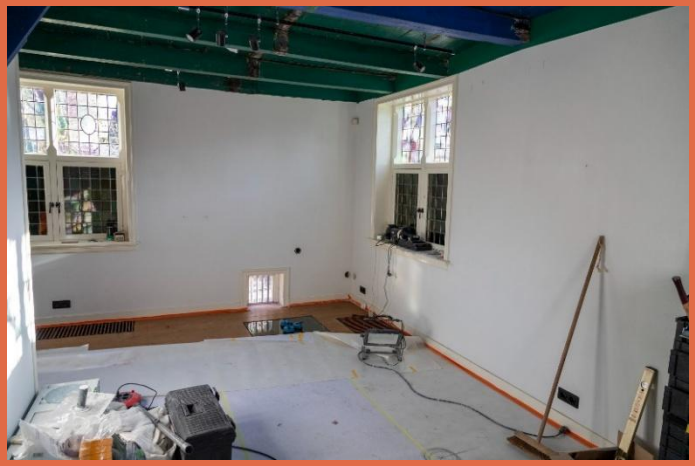
Project Vernieuwing

Herinrichting benedenverdieping
In het vierde kwartaal van dit jaar is gestart met de feitelijke herinrichting van de benedenverdieping. De ervaringen die zijn opgedaan met de pilotexpositie in de twee expositieruimten die beschikbaar zijn gekomen na de bouwkundige aanpassingen van het Spinozahuis in 2024, kwamen daarbij goed van pas.

De productie van de audiotour, de introductievideo en de videocolleges over de Ethica en het Theologisch Politiek Traktaat zijn inmiddels nagenoeg afgerond.

Herinrichting van de bovenverdieping.
Door het beschikbaar komen van aanvullende financiële middelen kon in 2025 ook worden gestart met de voorbereiding van de herinrichting van de bovenverdieping. Naast ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen en educatieve activiteiten komt hier ook de geschiedenis van het Spinozahuis inclusief de gebeurtenissen in de tweede wereldoorlog aan de orde

Opening
De opening van het volledig vernieuwde museum vindt plaats op 8 april 2026.

Museum Het Spinozahuis

Spinozalaan 29 2231 SG Rijnsburg

www.spinozahuis.nl